

UDK 811.163.42'367.332.7

Izvorni znanstveni članak

Prihvaćen za tisak 18. 10. 2022.

<https://doi.org/10.29162/jez.2022.8>**Davor Kršnik**

Filozofski fakultet Zagreb

Nalaze li se primarni i sekundarni predikat u odnosu koordinacije?

U jedinoj monografiji u hrvatskome jezikoslovlju posvećenoj sekundarnim predikatima Peti (1979) predstavlja gledište da se sekundarni predikati uslijed sintaktičke neovisnosti s primarnim predikatom nalaze isključivo u odnosu koordinacije. Slijedeći teorijski okvir rane generativne gramatike i hipotezu autonomne sintakse, Peti drži da značenjski odnos primarnoga i sekundarnog predikata nema nikakva utjecaja na njihov sintaktički položaj. Naša je namjera pokazati da je takvo stajalište pogrešno. U hrvatskome jeziku postoji nekoliko značenjskih tipova sekundarnih predikata. Pomoću modela testova od sedam sintaktičko-semantičkih kriterija preispitat ćemo u kojoj mjeri značenjski odnos između primarnih i sekundarnih predikata utječe ili može utjecati na njihov sintaktički položaj, odnosno na sintaktičku strukturu rečenica kojima pripadaju.

Ključne riječi: primarni predikat, sekundarni predikat, koordinacija, hipoteza autonomne sintakse

1. Uvod

Petijeva (1979) monografija posvećena sekundarnim predikatima (ili *predikatnim prošircima* kako ih naziva) jedino je takvo djelo u hrvatskome jezikoslovlju, a među rijetkim radovima koji se bave temom sekundarne predikacije većina se poziva ili oslanja na njegova polazišta (v. Karabalić 2003: 91; Marković 2009: 222; Znika 2016: 13; Brač 2017: 154–155). Petijeva monografija vrijedan je doprinos opisu hrvatskoga jezika. Osobito stoga što je Peti ponudio detaljan opis morfosintaktičkih načina izražavanja sekundarnih predikata. Međutim, jedan od problema monografije u tome je što zanemaruje semantički opis. Peti slijedi teorijski okvir i model rane teorije generativne gramatike (Mihaljević 1998: 53), pri čemu su dva elementa te teorije presudna su za njegov pristup.

Prvi element je hipoteza autonomne sintakse koja pretpostavlja da se sintaksa temelji na skupu gramatičkih obilježja i pravila neovisnih o semantičkim i pragmatičkim čimbenicima (vidi Newmeyer 1992: 783; Croft 1995: 494). Sintaktička struktura u tom je okviru neovisna o semantičkoj. Drugim riječima, sintaksa je samodostatna utoliko što sintaktičke kategorije i pravila njihova kombiniranja ne slijede iz nesintaktičkih čimbenika (Croft 1995: 496). Baš zato Peti (1979: 87) strogo odvaja predikat kao sintaktičku kategoriju od riječi koja *stoji za predikat* kao leksičke, odnosno značenjske jedinice.

Drugi element presudan za Petijev pristup tiče se modela površinske i dubinske strukture. Prema tom modelu sve posvjedočene, ovjerene rečenice sa sekundarnim predikatima primjer su površinske strukture iznjedrene transformacijom ishodišnih rečenica u dubinskoj strukturi. U ranoj teoriji generativne gramatike dubinska struktura izjednačavala se s *transformacijskim obilježivačem* (Chomsky 1965: 131; Mihaljević 1998: 53) pod kojim su se pretpostavljale transformacije provedene u proizvodnji površinske strukture rečenice. Primjerice, da bi se iz rečenice *Tuga je shrvala Eugena* proizvela rečenica *Eugen je shrvan tugom*, pasivni particip morao je doći na mjesto aktivnoga, objekt je trebao doći na mjesto subjekta, a subjekt je pak morao doći na mjesto adverbijala obilježenog agentivnim instrumentalom. Te transformacije čine dubinsku strukturu rečenice *Eugen je shrvan tugom*. Na podjednak način Peti (1979: 75) analizira konstrukcije sa sekundarnim predikatima, usp. (1).

- (1) *Čovjek danas zadovoljan obavlja posao.*
  - a. *Čovjek danas obavlja posao.*
  - b. *Čovjek je zadovoljan.*

Rečenica (1) je površinska struktura proizvedena transformacijom ishodišnih rečenica (1a) i (1b) u dubinskoj strukturi. Uslijed koreferencije sa subjektom rečenice (1a), subjekt rečenice (1b) se ispušta, dočim finitni glagolski oblik *obavlja* u rečenici (1a) prilikom integracije dviju rečenica uklanja potrebu za kopulom koja *verbalizira* pridjevsko predikatno ime *zadovoljan*.¹ Ovaj model opisa, odijeljen od generativne teorije, uvršten je u neke hrvatske gramatike (vidi Barić *et al.* 1997: 570–572), a takvim ga slijede i pojedini autori (v. Katičić 2002: 482; Znika 2016: 13).

Model površinske i dubinske strukture, međutim, predstavlja problem za opis konstrukcija sa sekundarnim predikatima. Naime, sekundarni predikati osobiti su po tome što se određuju iz dvaju odnosa; iz odnosa adjunkcije s primarnim predikatom te iz odnosa predikacije s nekim od njegovih argumenata. Odnos predikacije podrazumijeva odnos kontrole. Preciznije, podrazumijeva da se sekundarni predikat ostvaruje kao zavisni element u odnosu predikacije utoliko što se kao adjunkt

¹ Pod *verbalizacijom* misli se da kopula ili semikopulativni glagol imenskoj riječi dodjeljuje predikatnu funkciju povezujući gramatičke kategorije lica, vremena, načina i vida s njezinim leksičkim sadržajem.

u rečenici uvijek morfosintaktički prilagođava argumentu kojemu se predicira. To se najbolje vidi po tome što su imenski sekundarni predikati uvijek sročni sa svojim kontrolom, odnosno elementom kojemu se prediciraju. No takvo određenje nalazi se u raskoraku s modelom površinske i dubinske strukture zato što pretpostavlja da se sekundarni predikat nalazi pod kontrolom argumenta koji je u dubinskoj strukturi njegov vlastiti subjekt. Ne iznenađuje stoga da Peti (1979: 63) nije čeo relevantnost odnosa predikacije bilježeći da se nijedna riječ u rečenicu ne može uvrstiti po dvjema riječima istodobno, nego da se sintaktički položaj sekundarnog predikata određuje iz odnosa s primarnim predikatom, i samo s njim.

Odatle Peti (1979: 82) izvodi da je sekundarni predikat samostalna sintaktička jedinica koja se po primarnom predikatu *samo* uvrštava u složenu rečeničnu strukturu, ali tako da u rečenici „sam sebi otvara mjesto“. Peti (1979: 90) pritom bilježi da je sekundarni predikat neovisan o primarnom predikatu te je s njime „sintaktički uvijek samo koordiniran“. Peti (1979: 83, 87, 143) u više navrata u monografiji napominje da se sekundarni predikat definira iz odnosa koordiniranosti s primarnim predikatom.

To je određenje prvi u pitanje doveo Pranjković (1981: 128) pozivajući se na primjere s onim što je Peti nazivao *obveznim predikatnim prošircima*, usp. (2). Pranjković je zaključio da u takvim rečeničnim strukturama ne može biti riječi o koordinaciji primarnoga predikata i predikatnoga imena.²

(2) *Postao je u Zagrebu diplomat.* → **Postao je u Zagrebu i bio je diplomat.*

Peti (1979: 141–142) i sâm primjećuje da se u nekim rečeničnim strukturama odnos dvaju predikata može tumačiti kao odnos subordinacije. Njegov primjer je rečenica *Prestravljen stadoh* u kojoj se sekundarni predikat, particip *prestravljen*, može preoblikovati u uzročnu surečenicu, usp. *Stadoh jer sam bio prestravljen*. No Peti s pravom primjećuje da bi se ta konstrukcija mogla tumačiti i na drugačiji način. Primjerice, stanje referenta subjekta moglo bi se predočiti kao vremenska specifikacija radnje primarnoga predikata, usp. *Stadoh kad sam bio prestravljen*. Kako razmatranje značenjskoga odnosa pretpostavlja različita tumačenja i omogućava različite vrste rečeničnih preoblika, Peti izvodi da značenjski odnos primarnoga i sekundarnog predikata ne ulazi u definiciju njihova sintaktičkog položaja. Konstrukcije sa sekundarnim predikatima utoliko se svode na „dvije samostalne predikacije, s dvije ishodišne rečenice“ (Peti 1979: 143).

Suvremeniji model slična poimanja odnosa primarnoga i sekundarnog predikata nalazimo u okviru teorije *malih surečenica* (Chomsky 1981; Stowell 1981; Williams 1980). U toj se teoriji sekundarni predikat i argument kojemu se sekundarni predi-

² Pod *obveznim predikatnim proširkom* Peti misli na predikatna imena koja dolaze kao komplementi suznačnih ili semikopulativnih glagola.

kat predicira shvaćaju kao odjelita rečenica, usp. *Čovjek_i danas* [_{sc} PRO_i *zadovoljan*] *obavlja posao*. Indeksi naznačuju da je fonetski prazan subjekt PRO koreferentan sa subjektom *čovjek*. Glavni motiv uvođenja PRO subjekata bilo je poštivanje *theta*-kriterija (Chomsky 1981: 36) prema kojemu nijedan argument ne može biti nositeljem više od jedne tematske uloge. Kada bismo subjekt *čovjek* odvojili od njegove PRO anafore, proizišlo bi da je odjednom agens glagola *obavljati* i tema predikata *biti zadovoljan*. Odatle slijedi da je riječ o dvama posve odjelitim argumentima koji pripadaju dvama odjelitim predikatima. Arts (1992: 38–48) je iznio sažet pregled osnovnih argumenta u korist tvrdnje da male surečenice čine odjelite sintaktičke jedinice. Međutim, razlika u odnosu na Petijev model opisa je u tome da se male surečenice prema gramatičkoj funkciji određuju kao komplementi ili adjunkti primarnoga predikata. Ne inzistira se, dakle, na sintaktičkoj neovisnosti sekundarnih predikata koji čine jezgru malih surečenica.

Naveli smo da jedan od problema Petijeve monografije proizlazi iz toga što je ignorirao semantički opis. U jezikoslovlju se još od Hallidaya (1967: 63) sekundarne predikate običava dijeliti u dvije značenjske klase: *deskriptive* i *rezultative* (vidi primjerice Rapoport 1990: 32, Winkler 1997: 1; Himmelmann i Schultze-Berndt 2004: 63).³ Deskriptivi označavaju stanje ili obilježje referenta relevantno za vrijeme u kojemu se odvija radnja primarnoga predikata, dokle se pak rezultativi odnose na stanje ili obilježje referenta prouzročeno njome. Osim tih dviju klasa u jezikoslovlju se spominju i *restriktori* (vidi Filip 2001: 193), predikatni adjunkti koji ograničavaju radnju primarnoga predikata na specifično stanje ili funkciju referenta te *finali* (Pranjeković 2001: 21) ili predikatni adjunkti namjere koji označavaju funkciju ili ulogu referenta u odnosu na radnju primarnoga predikata.⁴

Namjera nam je pokazati da je hipoteza autonomne sintakse prema kojoj značenjski odnos primarnoga i sekundarnog predikata ne utječe na njihov sintaktički položaj neodrživa. Kako bismo to postigli, koristit ćemo model sintaktičko-semantičkih kriterija koji ćemo predstaviti u drugom poglavlju. U trećem poglavlju model ćemo primijeniti u analizi značenjskih klasa sekundarnih predikata u svrhu preispitivanja korelacije između sintaktičke strukture rečenice i značenjskih odnosa primarnoga i sekundarnog predikata. Naše je shvaćanje da značenjski odnos dvaju predikata određuje njihov sintaktički položaj. Demonstrirat ćemo to na primjeru preoblika konstrukcija sa sekundarnim predikatima koje će se u vidu surečenica pridruživati rečenicama s primarnim predikatima. Četvrto poglavlje posvetit ćemo raspravi o rezultatima analize, a u petom poglavlju slijedi zaključak.

³ Termin *deskriptiv* predložio je Marković (2009: 223) kao hrvatski ekvivalent za engleski termin *depictive*.

⁴ Pranjeković (2001: 21) pod *finalom* podrazumijeva prije svega prijedložno-padežne spojeve koji označavaju usmjerenost prema čemu, namjeru ili cilj, npr. *učiti za liječnika, služiti za ukras, biti za jelo*.

2. Metoda i okvir analize

U monografiji posvećenoj kategoriji koordinacije Pranjković (1984: 22) bilježi da su rečenice u odnosu koordinacije strukturno samostalne, dočim se u pogledu značenjskih odnosa mogu pojavljivati kao *prave* koordinirane surečenice s usporednom, nezavisnom radnjom ili se pak mogu naći u odnosima karakterističnima za subordinaciju, usp. (3).⁵

(3) *Pročitaj dnevnik još jednom i vidjet ćeš ...* (pollitika.com, hrWaC)

Surečenice u rečenici (3) povezane su značenjskim odnosom uvjetnosti, usp. *Ako pročitaš dnevnik još jednom, vidjet ćeš*. Baš su na primjeru takvih rečenica Culicover i Jackendoff (1997) istražili pojavu *asimetrične konjunkcije*, dakle primjere složenih rečenica u kojima se surečenice strukturno nalaze u odnosu koordinacije premda njihov značenjski odnos sugerira subordinaciju. Neki od kriterija na koje su se Culicover i Jackendoff oslanjali u analizi mogu se primijeniti i u našem slučaju.

Tu odmah treba navesti *ograničenje koordinirane strukture*. Ross (1967: 161) je u svojoj disertaciji obrazložio da se *konjunkt*i ili članovi odnosa koordinacije u nekoj složenoj rečenici povezuju tako da se nijedan od njih ne može premjestiti niti se neki od elemenata u konjunkt

u mogu zamijeniti anaforam, a da se ne naruši gramatička struktura rečenice, usp. (4a–b).

(4) a. *Vidjela je Veru i Mirelu.* → **Koga je vidjela, Veru i _?*

b. *Ivan je oputovao u Maribor, a Mona u Pariz.* → **Tko je oputovao u Maribor, a Mona u Pariz?*

Upitna preoblika rečenice (4a) nije gramatična zato što zamjenica *koga* anaforički upućuje na oba člana koordinacije kao cjelinu. Kada se tek jedan član izostavi, referencija anafore se narušava. Isto vidimo na primjeru zamjenice *tko* u okviru preoblike rečenice (4b).

Simetrična konjunkcija pretpostavlja da su koordinirane surečenice sadržajno podjednako u fokusu te da se njihova radnja odvija istodobno. U upitnim preoblikama rečenica (4a) i (4b) ta se simetrija narušava utoliko što se pitanje usredotočuje na članove konjunktata i to tako da se jedan od njih nalazi u fokusu dokle se drugi stavlja u pozadinu. Budući da se konjunkt

i u rečenici (3) nalaze u asimetričnoj konjunkt

iji, preoblika kojom jedan od njih dolazi u fokus dokle se drugi nalazi u pozadini rečenicu ne ostavlja negramatičnom, usp. (5).

(5) *Što moram pročitati još jednom i vidjet ću?*

⁵ U radu koristimo jezične primjere iz *Hrvatskog mrežnog korpusa* (hrWaC) i *Hrvatskog nacionalnog korpusa* (HNK). Ako uz primjer nije naveden izvor, radi se o konstrukt

U koordiniranoj strukturi forički odnosi ne mogu se izraziti kataforom. Točnije, katafora u konjunktumu ne može se povezati s koreferentnim elementom kojemu prethodi, usp. (6a–b). To je posve sigurno ishod strukturnoga paralelizma ili podudarnosti elemenata u rečenicama, kao i podjednake istaknutosti radnje među konjunktima. Glovacki-Bernardi (2004: 55) bilježi da kataforičko povezivanje služi usmjeravanju pažnje na nove informacije. Katafora stoga ima funkciju fokusiranja elemenata, usp. odnos oblikâ *ih* → *novine* u rečenici (7).

- (6) a. *[Oni_i] ulaze i ljudi_i sjedaju za stolove.
b. ?*Lucija ju_i je ugledala i pozvala je Monu_i k sebi.*
(7) *Ako ih_i tražiš, novine_i ćeš naći na stolu u kuhinji.*

Kako se od surečenica u koordinaciji očekuje strukturni paralelizam i jednaka istaknutost radnji, u rečenicama (6a–b) postoji tendencija da se katafora shvati anaforički. Koreferentnost oblika *oni* i *ljudi* u rečenici (6a) nije propozicijski smisljena, pa bi tek anaforičko tumačenje zamjeničkog oblika *oni* rečenicu učinilo prihvatljivom. U rečenici (6b) zamjenički oblik *ju* načelno se može shvatiti kao da je u koreferenciji s oblikom *Monu*, no takav odnos rečenicu ostavlja obilježenom zato što se ne vidi što je moglo motivirati takvo naglašavanje referenta objekta. Štoviše, imalo bi smisla pretpostaviti da je referent objekta prethodno rečenici (6b) već spomenut u kontekstu, pa bi zamjenički oblik *ju* utoliko imao funkciju anafore.

Culicover i Jackendoff (1997: 213) primjećuju da test premještanjem konjunktata daje pouzdane rezultate samo kada su radnje dviju surečenica istodobne, usp. (8a). Susljednost će, primjerice, onemogućiti slobodno premještanje, usp. (8b). Isto vrijedi i u slučaju asimetrične konjunkcije. Tako će iz premještanja surečenica u primjeru (3) nastati vrlo nejasna rečenica ?*Vidjet ćeš i pročitaj dnevnik još jednom.*

- (8) a. *Hodao je sobom i nervozno mrmljao.* → *Nervozno je mrmljao i hodao sobom.*
b. *Ulazili su u prostoriju i sjedali.* → ?*Sjedali su i ulazili u prostoriju.*

Temu odnosa koordinacije i subordinacije rad su posvetili Yuasa i Sadock (2002). Kod njih nalazimo još dva testa koji će biti od koristi u našoj analizi. Pranjčević (1984: 33) bilježi da u koordiniranoj konstrukciji ne postoji sintaktičko ograničenje u pogledu broja surečenica koje se mogu pridružiti složenoj rečenici.⁶ Isto primjećuju Yuasa i Sadock (2002: 96) kada kažu da se u koordinaciji može pojaviti bilo koji broj konjunktata. Presudno je pritom da konjunktumi u koordinaciji ne moraju biti u strogoj značenjskoj vezi, usp. (9).

⁶ To se prije svega odnosi na kopolativne i disjunktivne konstrukcije, dok su adverzativne u pravilu binarne.

(9) *Hodao je sobom, padala je kiša, psi su lajali i on je nervozno mrmljao.*

Surečenice s glagolima *padati* i *lajati* s drugim dvjema surečenicama povezane su samo po tome što se njihova radnja odvija usporedno i pripadaju ambijentu iste situacije. No, kada je u pitanju asimetrična konjunkcija, pridruživanje nasumičnih surečenica narušava koherenciju, usp. (10). (Naravno, pod pretpostavkom da se riječ *dnevnik* odnosi na aktualne vijesti, a ne na privatne zapise koji sadrže recepte za pripremu purice.)

(10) *?Pročitaj dnevnik još jednom, provjeri puricu u peći i vidjet ćeš.*

Yuasa i Sadock (2002: 97) koriste i test negacijom pokazujući da se koordinirane rečenice koje su strukturno paralelne mogu negirati neovisno jedna o drugoj, usp. (11a). No značenjski tješnji odnos među surečenicama i u ovom će slučaju ograničavati modifikaciju, usp. (11b). Negacija prve surečenice u strukturi (11b) naočigled dolazi u raskorak s odnosom uvjetnosti među dvjema surečenicama, što narušava koherenciju rečenične strukture.

(11) a. *Nije hodao sobom i nervozno mrmljao.*

b. *?Ne pročitaj dnevnik još jednom i vidjet ćeš.*

U subordiniranim konstrukcijama smisao jedne surečenice nerijetko pretpostavlja, pa čak i uvjetuje istinitost druge. Tako, primjerice, nećemo reći **Premda nije umoran, ipak je odlučio raditi* zato što nije konvencionalno da se nedostatak umora i volja za radom nalaze u odnosu suprotnosti koji dopusna rečenica inherentno naznačuje.

Haspelmath (2007: 47) bilježi da surečenice u odnosu subordinacije tipološki dijele četiri obilježja: (i) zavisne surečenice mogu se umetati u glavnu surečenicu, (ii) zavisne surečenice mogu se staviti u fokus, (iii) subordinirane konstrukcije omogućavaju ispuštanje članova kroz foričke i deiktičke elemente (suprotno očekivanju ograničenja koordinirane strukture),⁷ (iv) subordinirane konstrukcije omogućavaju kataforički odnos među članovima surečenica.

Premda je mogućnost umetanja zavisnih surečenica u glavnu ograničena, npr. posljedične i namjerne surečenice ostvaruju se primarno u postpoziciji, surečenice u koordinaciji uopće se ne mogu ostvarivati na takav način (Vukojević 2009: 406). Demonstrirat ćemo, međutim, da se surečenice nastale preoblikom restriktora mogu umetati u glavne surečenice (v. detaljnije u trećem poglavlju).

⁷ Primjerice, u upitnoj varijanti rečenice *Kada su pojeli doručak, otišli su u park* mjesni adverbijal *u park* ispušta se i zamjenjuje prilogom *kamo*, usp. *Kamo su otišli kada su pojeli doručak?* U koordiniranoj varijanti preinaka nije provediva, usp. *Pojeli su doručak i otišli su u park.* → **Kamo su otišli i pojeli su doručak?*

Mogućnost fokusiranja zavisnih surečenica testira se posredstvom rascijepljenih rečenica. Tipično se rascijepjene rečenice proizvode tako da se sadržaj jednostavne rečenice rascijepi na dvije surečenice, usp. (12). Tako se relativnom rečenicom identificira relevantno obilježje radnje u glavnoj rečenici. U primjeru rečenice (12) to je novi automobil.

(12) *Susjedi su kupili novi automobil. → Novi automobil jest to što su susjedi kupili.*

Kada se „cijepaju“ dvije surečenice, obično nastaje takva konstrukcija u kojoj se relativna subjektna surečenica kratkom međurečenicom tipa *jest (to) / jest zašto / to je / a to je* spaja sa subjektnom ili objektom surečenicom (vidi Ivas i Gazdić-Alerić 2006: 316), usp. (13).

(13) *Obećali su da će se javiti. → Da će se javiti jest to što su obećali.*

Rascijepjene rečenice nije moguće izvesti iz složenih rečenica s dvjema paralelnim, posve nezavisnim radnjama. Ne možemo, na primjer, iz rečenice (8a) proizvesti rečenicu **To što je nervozno mrmljao jest što je hodao sobom*. Ipak, kada se dvije surečenice, unatoč tome što su strukturno koordinirane, nalaze u značenjskom odnosu koji sugerira subordinaciju jedne u odnosu na drugu, preinake rascijepljenim rečenicama u pravilu su provedive. Tako bismo, na primjer, rečenicu (3) mogli preinačiti u rascijepljenu rečenicu (14).

(14) *To što ćeš pročitati dnevnik još jednom jest zašto ćeš vidjeti.*

Sumirajući relevantna obilježja koordiniranih konstrukcija koja smo dosad spomenuli, možemo zaključiti da model koji ćemo u trećem poglavlju primijeniti u analizi konstrukcija sa sekundarnim predikatima obuhvaća sljedećih sedam sintaktičko-semantičkih kriterija: (i) ograničenje koordinirane strukture; (ii) mogućnost uspostavljanja kataforičkih odnosa među konjunktima; (iii) mogućnost reverzibilnosti surečenica; (iv) mogućnost slobodnog dodavanja surečenica; (v) mogućnost nijekanja radnji pojedinačnih surečenica u koordiniranoj strukturi; (vi) mogućnost umetanja jedne surečenice u drugu i, naposljetku, (vii) mogućnost fokusiranja pojedinačnih surečenica konstruiranjem rascijepljenih rečenica.

3. Analiza primjera i tumačenje rezultata

Podsjetimo, u prvom poglavlju naveli smo da je naše gledište da značenjski odnos glagola i sekundarnog predikata determinira njihov sintaktički položaj. Da bismo potvrdili tu hipotezu, u ovom poglavlju primijenit ćemo model od sedam sintaktičko-semantičkih kriterija u analizi značenjskih tipova sekundarnih predikata koje smo predstavili u prvom poglavlju.

Peti (1979) se u okviru svoje klasifikacije morfosintaktičkih tipova sekundarnih predikata najviše bavio deskriptivima. Deskriptivi su najfrekventniji i morfosintaktički najproduktivniji tip sekundarnih predikata u hrvatskome jeziku. Karakteristični su po tome što označavaju stanja ili obilježja koja nisu neotuđiv dio referenata, već traju ili su relevantna samo u okviru trajanja glagolske radnje. Glagoli su pritom sintaktički posve neovisni o deskriptivima koji se u rečenici ostvaruju kao njihovi adjunkti. Također, radnja primarnoga predikata ni na koji način ne utječe na stanja i obilježja označena sekundarnim predikatima, i obrnuto, usp. (15).

(15) *Nietzsche je umro mlad ...* (forum.hr, hrWaC)

Radnja umiranja i stanje mladosti u okviru rečenice (15) nisu u činjeničnoj vezi.⁸ Točnije, između umiranja i mladosti ne postoji nikakav uzročno-posljedični odnos unatoč tome što se pripisuju istome referentu. Sintaktički se sekundarni predikat *mlad* s primarnim predikatom nalazi u odnosu adjunkcije i može se slobodno ispuštiti iz rečenične strukture.

Uzimajući u obzir istodobnost trajanja glagolske radnje i stanja označenog sekundarnim predikatom, njihovu potpunu tematsku neovisnost i sintaktički odnos adjunkcije, ne čudi da je Peti pretpostavio da se nalaze u odnosu koordinacije. Koordinacija pretpostavlja strukturnu i značenjsku neovisnost među radnjama dviju surečenica. U slučaju pak sekundarnih predikata treba samo pretpostaviti mogućnost da se sekundarni predikat i argument s kojim se nalazi u odnosu predikacije mogu preoblikovati u odjelitu surečenicu, usp. (16).

(16) *Nietzsche je umro i bio je (pritom) mlad.*

Odnos koordinacije između predikatâ *je umro* i *bio je mlad* možemo preispitati oslanjajući se na model sintaktičko-semantičkih kriterija predstavljen u drugom poglavlju. Tako u tablici 1 navodimo analizu primjera (16). U lijevom stupcu tablice ispisani su pojedinačni kriteriji, a s desne strane dolaze rečenične preinake u skladu sa svakim njih.

Tablica 1. Analiza rečenice (16) prema modelu sintaktičko-semantičkih kriterija

REVERZIBILNOST	<i>Nietzsche je bio mlad i Nietzsche je umro.</i>
O. K. S.	<i>*Tko je bio mlad i Nietzsche je umro?</i>
DODAVANJE	<i>Nietzsche je umro, ostavio za sobom nedovršena djela i bio je mlad.</i>
NEGACIJA	<i>Nietzsche nije umro i bio je mlad.</i>

⁸ Činjenična veza podrazumijeva da se stanje ili obilježje referenta izraženo sekundarnim predikatom i radnja u kojoj referent sudjeluje nalaze se u određenom tipu uzročno-posljedične veze (Himmelman i Schultze-Berndt 2005: 9).

KATAFORA	*On ₁ je umro i Nietzsche ₁ je bio mlad.
UMETANJE	?Nietzsche – bio je mlad – je umro.
FOKUSIRANJE	*To što je bio mlad jest kakav je Nietzsche umro.

Rezultati analize u tablici 1 sugeriraju da se sekundarni predikat *mlad* i primarni predikat *je umro* nalaze u odnosu koordinacije. Konjunkti, odnosno surečenice ne nalaze se u fiksnom poretku. Mogu se slobodno premještati. Isto tako surečenice se slobodno mogu dodavati, a da se ne naruši smisao konstrukcije. Neovisnost dviju surečenica potvrđuje i to što ih je moguće odjelito negirati, odnosno propozicionalni sadržaj složene rečenice ne narušava se odjelitom negacijom surečenica. Nadalje je vidljivo da rečenica (16) podliježe ograničenju koordinirane strukture (kratica o. k. s. u tablici 1). Podjednako tako ne omogućava kataforički odnos među elementima konjunkata, dočim se surečenica sa sekundarnim predikatom ne može umetati u glavnu niti staviti u fokus u okviru rascijepljene rečenice. To svakako privedi zaključku da se primarni i sekundarni predikat u konstrukciji (15) nalaze u odnosu koordinacije.

U hrvatskome jeziku postoje predikatna imena bliska deskriptivima po tome što stanja i obilježja na koja referiraju traju paralelno s radnjom primarnoga predikata s kojim se kao i deskriptivi nalaze u odnosu adjunkcije. Međutim, od deskriptiva se razlikuju po tome što se s radnjom glagola mogu naći u različitim tipovima činjenične veze utoliko što mogu označavati njezin uzrok, odnosno razlog, ili uvjet. Budući da su karakteristični po tome što ograničavaju glagolsku radnju na specifično stanje ili ulogu u kojoj ju referent subjekta provodi, nazivaju se *restriktorima* (Filip 2001: 193).

Već je Musić (1934: 128–129) pišući o funkcijama pridjeva uočio da pridjevi u *apozitivnoj* funkciji nekom od argumenata prediciraju neko stanje ili obilježje koje utječe na vršenje radnje primarnoga predikata i to kao uzrok, uvjet ili posljedica te radnje, usp. (17).⁹

(17) *Seljanin žedan i željan vina pođe za njim.*

Stanje žeđi i želja za vinom razlog su za provođenje radnje u rečenici (17), pa se adjunkti mogu preoblikovati u uzročnu surečenicu umetnutu u glavnu, usp. *Seljanin, budući da je bio žedan i željan vina, pođe za njim.* Pridjevi s funkcijom predikatnih adjunkata razloga ili uzroka uglavnom se odnose na mentalna stanja. Tako je, primjerice, mentalno stanje umora razlogom odlaska na spavanje (18a), a stanje sreće i veselja razlogom je plesa (18b).

⁹ Termin *apozitivan* Musić (1934: 130) koristi zato što se pridjevi u apozitivnoj funkciji često mogu zamijeniti imenicama, npr. *Stvari u stanu bile su razbacane, a ona jадna na podu.* (057info.hr, hrWaC) → *Stvari u stanu bile su razbacane, a ona jадnica na podu.*

(18) a. *I umjesto da **umoran** odem spavati, ja sam upalio televiziju.* (burza.com.hr, hrWaC)

b. *Vidimo ih kako **sretni i veseli** plešu ...* (pollitika.com, hrWaC)

Restriktori se u hrvatskome jeziku mogu izraziti i sintagmama s česticom *kao*, usp. (19).

(19) (...) *imam pravo **kao trener** svakom igraču reći primjedbu.* (nacional.hr, hrWaC)

U rečenici (19) predikatni adjunkt *kao trener* označava uzrok kriterija (Silić i Pranjković 2005: 343) za radnju izricanja primjedbi igračima, usp. *Imam pravo, **buđući da sam trener**, svakom igraču reći primjedbu.* Rečenica se može preoblikovati u koordiniranu konstrukciju, usp. (20). U tablici 2 iznijeta je analiza koordinirane konstrukcije (20).

(20) *Trener sam i imam pravo svakom igraču reći primjedbu.*

Tablica 2. Analiza rečenice (20) prema modelu sintaktičko-semantičkih kriterija

REVERZIBILNOST	? <i>Imam pravo svakom igraču reći primjedbu i trener sam.</i>
O. K. S.	Što sam i imam pravo svakom igraču reći primjedbu?
DODAVANJE	? <i>Trener sam, otac i imam pravo svakom igraču reći primjedbu.</i>
NEGACIJA	? <i>Nisam trener i imam pravo svakom igraču reći primjedbu.</i>
KATAFORA	<i>Imam pravo svakom od njih, reći primjedbu, trener sam igračima.</i>
UMETANJE	<i>Imam pravo – trener sam – svakom igraču reći primjedbu.</i>
FOKUSIRANJE	<i>To što sam trener jest zašto imam pravo svakom igraču reći primjedbu.</i>

Unatoč tome što se formalno mogu staviti u odnos koordinacije, rezultati analize u tablici 2 demonstriraju da se sekundarni predikat u konstrukciji (19) nalazi u odnosu subordinacije s primarnim predikatom. Nasuprot rečenici (16) u kojoj se ograničenije koordinirane strukture nije moglo prekoračiti, a kataforički odnos i umetanje surečenice sa sekundarnim predikatom u glavnu nisu mogli biti provedeni, analiza primjera rečenice (20) pokazuje oprečne rezultate. Nemogućnost mijenjanja poretka surečenica, kao i nemogućnost njihove nezavisne negacije neposredno slijede iz logike uzročno-posljedičnog odnosa između glagolske radnje i obilježja koje sekundarni predikat predicira o referentu subjekta. Preciznije, uloga trenera je razlog na temelju kojeg referent subjekta ima pravo provoditi radnju izricanja primjedbi igračima. Iz te perspektive niječnu preobliku rečenice (20) smatramo nekoherentnom. Ako pretpostavimo situaciju igrača na sportskom terenu, onda im nasumični promatrači nemaju ovlasti prilaziti i izricati primjedbe. U privatnim okolnostima to se, naravno, mijenja, ali kontekst rečenice (20) ne podrazumijeva privatne okolnosti.

Rezultate potonje analize bilo bi lako reproducirati na sličnim konstrukcijama. Primjerice, rečenice (21a–b) dale bi podjednake rezultate. U rečenici (21a) referent subjekta stipendiju vojnih veterana dobiva zbog toga što je bio sudionik Korejskoga rata, a u rečenici (21b) idealan položaj grada Omiša slijedi iz toga što je u povijesti bio gusarsko gnijezdo.

(21) a. *Kao sudionik Korejskoga rata dobio sam stipendiju Udruge američkih veterana ...* (HNK)

b. *Omiš je kao gusarsko gnijezdo idealno smješten na ušću Cetine.* (HNK)

Za naše polazište, međutim, mnogo su zanimljiviji primjeri pridjeva u funkciji restriktora i to ponajprije zbog njihove bliskosti s deskriptivima. Pogledajmo primjer konstrukcije (22a) i njezine koordinirane preoblake (22b) čija je analiza predstavljena u tablici 3.

(22) a. ... *pomalo žedni popili [smo] hladne vode u domu.* (yeti.hr, hrWaC)

b. *Bili smo pomalo žedni i popili smo hladne vode u domu.*

Tablica 3. Analiza rečenice (22b) prema modelu sintaktičko-semantičkih kriterija

REVERZIBILNOST	* <i>Popili smo hladne vode u domu i bili smo pomalo žedni.</i>
O. K. S.	<i>Bili smo pomalo žedni i što smo popili u domu?</i>
DODAVANJE	? <i>Bili smo pomalo žedni, vidjeli smo srnu i popili hladne vode u domu.</i>
NEGACIJA	* <i>Nismo bili žedni i popili smo hladne vode u domu.</i>
KATAFORA	<i>Bili smo je, pomalo žedni i popili smo hladne vode, u domu.</i>
UMETANJE	<i>Popili smo – bili smo pomalo žedni – hladne vode u domu.</i>
FOKUSIRANJE	<i>To što smo bili pomalo žedni jest zašto smo popili hladne vode u domu.</i>

Rezultati analize usporedivi su s onima koje daju restriktori s česticom *kao* (v. tablicu 2). Uzročno-posljedični odnos među konjunktima sprječava njihovo pre-mještanje podjednako kao i njihovo odjelito negiranje. S druge strane, rečenična preoblaka ne podliježe ograničenju koordinirane strukture, omogućava kataforički odnos među članovima konjunkata, umetanje surečenice sa sekundarnim predikatom u glavnu rečenicu te njezino fokusiranje. To nam kaže da se dvije surečenice i u ovom slučaju nalaze u značenjskom odnosu subordinacije.

Što se tiče rezultativa i finala, obje kategorije pretpostavljaju subordinaciju utoliko što su značenjski bliske priložnim oznakama posljedice i namjere. Rezultativi označavaju konačno stanje ili svojstvo referenta prouzročeno radnjom primarnoga predikata. Tako, primjerice, u rečenici (23a) obilježje netočnosti proizlazi iz radnje izricanja – izricanjem se referent objekta prikazuje netočnim. Ipak, kako je rezultativ u odnosu adjunkcije s glagolom, konstrukciju je i ovdje moguće preoblikovati u koordiniranu strukturu, usp. (23b) i analizu u tablici 4.

- (23) a. ... *Rade je jako puno toga izrekao **netočnim**.* (forum.hr, hrWaC)
b. *Rade je jako puno toga izrekao i netočno je.*

Tablica 4. Analiza rečenice (23b) prema modelu sintaktičko-semantičkih kriterija

REVERZIBILNOST	*Netočno je i Rade je jako puno toga izrekao.
O. K. S.	Čega je Rade jako puno izrekao i netočno je?
DODAVANJE	*Rade je jako puno toga izrekao, zvučao je mrzovoljno i netočno je.
NEGACIJA	*Rade nije jako puno toga izrekao i netočno je.
KATAFORA	Rade je jako puno toga izrekao i sve je netočno.
UMETANJE	/
FOKUSIRANJE	Netočno jest to čega je Rade jako puno izrekao.

Iako rečenica (23a) omogućava preobliku u koordiniranu strukturu, rezultati pokazuju da se sekundarni predikat *netočnim* nalazi u odnosu subordinacije s primarnim predikatom *je izrekao*. Reverzibilnost i negacija proizvode besmislene rečenice, dočim rečenica prekoračuje ograničenje koordinirane strukture, dopušta kataforički odnos među članovima konjunkata kao i fokusiranje rezultativne surečenice. Test umetanjem ne može se provesti zbog toga što se posljedične surečenice (kao i namjerne) nalaze primarno u postpoziciji (v. Silić 1984: 23–24).

Da su rezultativni sekundarni predikati u odnosu subordinacije s primarnim predikatom, potvrđuje i to što se konstrukcije s rezultativima često ne mogu preoblikovati u koordinirane konstrukcije, a da se time ne naruši uzročno-posljedični odnos između radnje i rezultativnog stanja, usp. *?Mogu peći hamburgere i blago su krvavi* prema (24).

- (24) *Mogu ... peći hamburgere **blago krvavima**.* (forum.hr, hrWaC)

Konstrukcije s predikatnim adjunktima namjere očekivano daju iste rezultate. Osobito zato što namjerne surečenice naginju prema svršenom prezentu glagola i kondicionalu koji, kao što bilježe Silić i Pranjković (2005: 346), najbolje izražavaju neizvjesnost i pretpostavljenost namjere, usp. (25a) nasuprot (25b).

- (25) ... *ekstremisti planiraju terorističke napade **ravnima onim 11. rujna**.* (monitor.hr, hrWaC)
a. **Ekstremisti planiraju terorističke napade i ravni su onima 11. rujna.*
b. *Ekstremisti planiraju terorističke napade i ravni budu onima 11. rujna.*

Tablica 5. Analiza rečenice (25b) prema modelu sintaktičko-semantičkih kriterija

REVERZIBILNOST	<i>*Ravni budu onima 11. rujna i ... planiraju terorističke napade.</i>
O. K. S.	<i>Što ... planiraju i ravno bude terorističkim napadima 11. rujna?</i>
DODAVANJE	<i>*... planiraju terorističke napade, šire se i ravni budu onima 11. rujna.</i>
NEGACIJA	<i>*... ne planiraju terorističke napade i ravni budu onima 11. rujna.</i>
KATAFORA	<i>... planiraju ih₁ i teroristički napadi₁ ravni budu onima 11. rujna.</i>
UMETANJE	/
FOKUSIRANJE	<i>Ravne onima 11. rujna jest kakvima ... planiraju terorističke napade.</i>

Kao i kod rezultativa reverzibilnost, negacija i dodavanje surečenica ne dolaze u obzir zato što narušavaju činjeničnu vezu glagolske radnje i namjere s kojom se baš ta radnja i provodi. S druge pak strane konstrukcija prekoračuje ograničenje koordinirane strukture, a omogućuje i kataforički odnos među članovima dviju surečenica te fokusiranje zavisne surečenice.

4. Rasprava

Dosljedno polazištu autonomne sintakse Peti (1979) pretpostavlja da se primarni i sekundarni predikat nalaze u odnosu koordinacije neovisno o značenjskom odnosu. To gledište dijelom je potvrđeno analizom primjera u 3. poglavlju. Vidjeli smo da se za deskriptive doista može tvrditi da se nalaze u odnosu koordinacije s primarnim predikatom. Međutim, za ostale tipove sekundarnih predikata to nije slučaj ukoliko načela i kriteriji na koje smo se pozivali u analizi vrijede i za *strukturna obilježja*. Baveći se kriterijima podjele koordinacije i subordinacije, Pranjković (1984: 23) bilježi da se značenjski odnosi „ne mogu smatrati osnovom razdiobe složenih rečenica na koordinirane i subordinirane, već strukturna obilježja“.

Odatle se onda može postaviti pitanje u kojoj mjeri kriteriji prema kojima smo analizirali primjere u trećem poglavlju preispituju strukturna ili gramatička obilježja rečenice. Ross (1967: 158) je ograničenje koordinirane strukture pretpostavio kao sintaktičko načelo. To je uvriježeno gledište (vidi npr. Schachter 1977: 90; Gazdar 1981: 173; Haspelmath 2004: 35). No oprečan stav iznijeli su Culicover i Jackendoff (1997: 207) koji smatraju da je ograničenje koordinirane strukture semantičko ograničenje. Gledište temelje na primjerima asimetrične konjunkcije u kojima među surečenicama ne postoji semantički paralelizam. Isto smatraju Yuasa i Sadock (2002: 95).

Treba primijetiti, međutim, da se Culicover i Jackendoff (1997: 207) prilikom iznošenja toga gledišta pozivaju na Goldsmitha (1985: 138) koji je upravo u primjerima asimetrične konjunkcije vidio razlog da se ograničenje koordinirane strukture pretpostavi kao semantičko ograničenje. Ipak, Goldsmith je zaključio da bi bilo

pretjerano inzistirati da je ograničenje koordinirane strukture semantičke naravi. Umjesto toga bilježi da načelo zahtijeva sintaktički paralelizam među dvjema surečenicama u koordinaciji koji se narušava kada se surečenice nađu u asimetričnom značenjskom odnosu. Dakle, da bi načelo vrijedilo, surečenice moraju biti podjednake sintaktičke strukture, a njihov propozicijski sadržaj i radnja moraju pak biti podjednako u fokusu. Kao što primjećuje Haspelmath (2004: 35), neobično bi bilo tvrditi da je ograničenje koordinirane strukture osjetljivo na semantičku, ali ne i sintaktičku strukturu rečenice.

Pranjković (1984: 33) među strukturnim obilježjima koordinacije spominje i to da nema sintaktičkih ograničenja za količinu surečenica koje se mogu pridružiti sastavu koordinirane konstrukcije. Utoliko je kriterij dodavanja konjunkata sintaktičko obilježje koje slijedi iz neovisnosti surečenica u konstrukciji. Mogućnost umetanja zavisne surečenice u glavnu rečenicu isto kao i mogućnost fokusiranja zavisne surečenice proizlazi iz značenjskog odnosa među njima. Tu dakle značenjski odnos među surečenicama determinira strukturno obilježje rečenice. Isto vrijedi i u slučaju reverzibilnosti. Pranjković (1984: 33) primjećuje da u nekim tipovima složenih rečenica baš značenjski odnosi sprječavaju mogućnost inverzije. Nadalje, koreferencijalnost u okviru foričkih odnosa najpreciznije će se izraziti posredstvom sročnosti koja naznačuje sintagmatsku vezu među elementima konjunkata.

Kada model sintaktičko-semantičkih načela i kriterija na koji smo se oslanjali sagledamo u cjelini, zaključujemo da u gotovo jednakoj mjeri preispituje strukturna i značenjska obilježja rečenice. Odatle možemo pretpostaviti da su rezultati analize u trećem poglavlju relevantni za određivanje sintaktičkog položaja i odnosa između primarnih i sekundarnih predikata. Ukoliko prihvatimo taj zaključak, onda bismo trebali prihvatiti i to da rezultati analize demonstriraju da značenjski odnos primarnih i sekundarnih predikata determinira njihov sintaktički položaj kao i strukturna obilježja rečeničnih preoblika kojima pripadaju.

5. Zaključak

Pokazali smo da hipoteza da se primarni i sekundarni predikat nalaze u odnosu koordinacije vrijedi samo za deskriptive. Svi tipovi sekundarnih predikata s primarnim predikatom nalaze se u odnosu adjunkcije. U tom smislu sekundarni predikati mogu se preoblikovati u odjelite surečenice s vlastitim gramatičkim vremenom. Deskriptivi se od ostalih tipova sekundarnih predikata koje smo analizirali razlikuju po tome što se s glagolskom radnjom ne nalaze ni u kakvu tipu činjenične veze. Stanje ili obilježje referenta označeno sekundarnim predikatom naprosto traje paralelno s glagolskom radnjom, pertinentno je u situaciji radnje kao obilježje njezina sudi-onika. Ta značenjska neovisnost i neutralnost odražava se onda i na sintaktičkom planu.

Ostali tipovi sekundarnih predikata, restriktori, rezultativi i finali, pokazali su, međutim, drugačije rezultate. Analiza jezičnih primjera u njihovu slučaju neizostavno je upućivala na odnos subordinacije. U slučaju rezultativa i finala takav ishod ne iznenađuje kada se u obzir uzme da se kategorije posljedice i namjere sintaktički ostvaruju u vidu zavisnih surečenica. Međutim, primjer restriktora posebno je zanimljiv. Osobito kada pridjevi preuzmu tu funkciju zato što ih je u takvim slučajevima doista teško razlikovati od deskriptiva. Rezultati analize restriktora tako podastiru uvjerljiv protuargument gledištu da značenjski odnos primarnoga i sekundarnog predikata ne utječe na njihov sintaktički položaj.

Rezultati dalje sugeriraju neadekvatnost opisa sekundarnih predikata modelom površinske i dubinske strukture, odnosno modelom koji bi pretpostavljao da konstrukcije sa sekundarnim predikatima nastaju integracijom dviju odjelitih rečenica. Vidjeli smo, naime, da mogućnost preobliske sekundarnih predikata u odjelite surečenice neizostavno slijedi iz odnosa adjunkcije u kojemu se nalaze s primarnim predikatom. Međutim, pretpostavka dviju ishodišnih rečenica u dubinskoj strukturi smisljena je doista samo dotle dokle se dvije rečenice ne nalaze ni u kakvom odnosu zavisnosti. Kada bismo finale i rezultative opisivali na takav način, izgubili bismo činjeničnu vezu radnje primarnoga predikata te stanja ili obilježja na koje sekundarni predikat referira. Odatle bi slijedilo da se i te dvije kategorije sekundarnih predikata nalaze u koordinaciji s primarnim predikatom iako smo vidjeli da to ne može biti slučaj. U tom smislu rezultati rada sugeriraju da je hipoteza autonomne sintakse problematična te da sintaktička i semantička struktura u okviru konstrukcija sa sekundarnim predikatima po svemu sudeći čine kontinuum.

Literatura

- Aarts, Bas. 1992. *Small Clauses in English: The Nonverbal Types*. Berlin – New York: Mouton de Gruyter. <http://dx.doi.org/10.1515/9783110861457>
- Barić, Eugenija; Lončarić, Mijo; Malić, Dragica; Pavešić, Slavko; Peti, Mirko; Zečević, Vesna; Znika, Marija. 1997. *Hrvatska gramatika*. 2. izd. Zagreb: Školska knjiga.
- Brač, Ivana. 2017. *Sintaktička i semantička analiza besprijedložnoga instrumentalna*. Neobjavljena doktorska disertacija, Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Chomsky, Noam. 1965. *Aspects of the theory of syntax*. Cambridge: Massachusetts Institute of Technology Press.
- Chomsky, Noam. 1981. *Lectures on Government and Binding*. Dordrecht: Foris. <http://dx.doi.org/10.1515/9783110884166>
- Croft, William. 1995. Autonomy and functionalist linguistics. *Language* 71(3). 490–532. <http://dx.doi.org/10.2307/416218>
- Culicover, Peter i Jackendoff, Ray. 1997. Semantic Subordination despite Syntactic Coordination. *Linguistic Inquiry* 28(2). 195–217. <http://dx.doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199271092.003.0013>
- Filip, Hana. 2001. The Semantics of Case in Russian Secondary Predication. U Hastings, Rachel; Jackson, Brendan; Zvolenszky, Zsafia (ur.), *Proceedings of the 11th Semantics and Linguistic Theory Conference*, 192–211. New York: Cornell University.

- Gazdar, Gerald. 1981. Unbounded dependencies and coordinate structure. *Linguistic Inquiry* 12(2). 509–529. http://dx.doi.org/10.1007/978-94-009-3401-6_8
- Glovacki-Bernardi, Zrinjka. 2004. *O tekstu*. Zagreb: Školska knjiga.
- Halliday, Michael. 1967. Notes on transitivity and theme in English: Part 1. *Journal of Linguistics* 3(1). 37–81.
- Haspelmath, Martin. 2004. Coordinating constructions: An overview. U Haspelmath, Martin (ur.), *Coordinating constructions*, 3–39. Amsterdam: John Benjamins. <http://dx.doi.org/10.1075/tsl.58>
- Haspelmath, Martin. 2007. Coordination. U Shopen, Timothy (ur.), *Language Typology and Syntactic Description, Second edition, Volume II: Complex Constructions*, 1–51. Cambridge: Cambridge University Press.
- Himmelmann, Nikolaus i Schultze-Berndt, Eva. 2004. Depictive secondary predicates in crosslinguistic perspective. *Linguistic Typology* 8(1). 59–131.
- Ivas, Ivan i Gazdić-Alerić, Tamara. 2006. Rascijepljene rečenice u hrvatskim medijima. U Granić, Jagoda (ur.), *Jezik i mediji. Jedan jezik: više svjetova*, 314–324. Zagreb – Split: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku.
- Karabalić, Vladimir. 2003. Hrvatski imenski predikatni proširak i njemački ekvivalenti. *Suvremena lingvistika*. 55–56(1-2). 85–101.
- Katičić, Radoslav. 2002. *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika*. 3. izd. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti/Nakladni zavod Globus.
- Marković, Ivan. 2009. Rezultativni sekundarni predikat u hrvatskome. *Suvremena lingvistika* 68. 221–246.
- Mihaljević, Milan. 1998. *Generativna sintaksa i semantika*. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo.
- Musić, August. 1934. Značenje i upotreba participa u srpskohrvatskom jeziku. *Rad historičko-filološkog i filozofičko-juridičkog razreda Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* 250 (112). 127–157.
- Newmeyer, Frederick. 1992. Iconicity and generative grammar. *Language* 68(4). 756–796. <http://dx.doi.org/10.2307/416852>
- Peti, Mirko. 1979. *Predikatni proširak*. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo.
- Pranjković, Ivo. 1981. Oko predikatnog proširka. *JEZIK: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 28(4). 124–128.
- Pranjković, Ivo. 1984. *Koordinacija u hrvatskom književnom jeziku*. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo.
- Pranjković, Ivo. 2001. *Druga hrvatska skladnja. Sintaktičke rasprave*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Rapoport, Tova. 1990. Secondary Predication and the Lexical Representation of Verbs. *Machine Translation* 5(1). 31–55. <http://dx.doi.org/10.1007/BF00310041>
- Ross, John. 1967. *Constraints on variables in syntax*. Neobjavljena doktorska disertacija, Cambridge: Massachusetts Institute of Technology Press.
- Schachter, Paul. 1977. Constraints on coordination. *Language* 53(1). 86–103. <http://dx.doi.org/10.2307/413057>
- Silić, Josip. 1984. *Od rečenice do teksta. Teoretsko-metodološke pretpostavke nadrećeničnog jedinstva*. Zagreb: Sveučilišna naklada Liber.
- Silić, Josip i Pranjković, Ivo. 2005. *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*. Zagreb: Školska knjiga.

- Stowell, Timothy. 1981. *Origins of Phrase Structure*. Neobjavljena doktorska disertacija, Cambridge: Massachusetts Institute of Technology Press.
- Vukojević, Luka. 2009. Red surečenica. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 35(1). 397–409.
- Williams, Edwin. 1980. Predication. *Linguistic Inquiry* 11(1). 203–238.
- Winkler, Susanne. 1997. *Focus and Secondary Predication*. Berlin: Mouton de Gruyter. <http://dx.doi.org/10.1515/9783110815214>
- Yuasa, Etsuyo i Sadock, Jerry. 2002. Pseudo-Subordination: A Mismatch between Syntax and Semantics. *Journal of Linguistics* 38(1). 87–111. <http://dx.doi.org/10.1017/S0022226701001256>
- Znika, Marija. 2016. Još o predikatnom proširku. *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 63(1). 11–15.

DO THE MAIN AND SECONDARY PREDICATE ALWAYS FORM A COORDINATE STRUCTURE?

In the only monograph dedicated to secondary predicates in Croatian linguistics, Peti (1979) argues that a secondary predicate always forms a coordinate structure with the main predicate due to its syntactic independence. Following the theoretical framework of early generative grammar and the autonomous syntax hypothesis, Peti completely denies the relevance of the semantic relationship between the main and the secondary predicate in determining their syntactic position. It is our intention to show that such a rigid stance is unsustainable. There are several semantic types of secondary predicates in Croatian. Based on the model of seven syntactic and semantic criteria, we examine the extent to which the semantic relationship between the main and the secondary predicates affects or may affect the syntactic position or syntactic structure of the sentences they belong to.

Keywords: main predicate, secondary predicate, coordination, autonomous syntax hypothesis

Adresa autora:

Davor Kršnik

Filozofski fakultet Zagreb

HR – 10 000 Zagreb, Ivana Lučića 3

dkrsnik@ffzg.hr